

patření při ministerstvu pošt a telegrafů. Důchodový výbor rozhoduje ve čtyřčlenné nalézací skupině, složené ze dvou členů, které jmenuje poštovní správa, a ze dvou členů, které si volí zaměstnanci. Ústřední sbor má 12 členů a dvanáct náhradníků; 3 členy a jejich náhradníky jmenuje ministerstvo pošt a telegrafů, 1 člena a jeho náhradníka ministerstvo financí, 4 členy a jejich náhradníky si volí zaměstnanci, 2 členy a jejich náhradníky jmenuje ministerstvo pošt a telegrafů ze znalců úrazového zaopatření a 2 členy a jejich náhradníky jmenuje ministr sociální péče ze znalců, navržených odborovými organizacemi poštovních zaměstnanců. Volební řád jest uveřejněn ve Věstníku ministerstva pošt a telegrafů č. 36 ze dne 26. IX. 1934.

Roční dotace 630.000 Kč, výdaje roční 621.000 Kč.

Počet zaměstnanců 49.542.

Josef Jírů.

IX. Pojištění zaměstnanců čsl. tabákové režie.

A. Úrazové zaopatření. V historických zemích vyslovilo vynětí zaměstnanců tabákové režie ze zákonné pojistné povinnosti císařského rozhodnutí z 19. V. 1915, na Slovensku a Podkarpatské Rusi vyloučil dělníky továren na tabák z pojistné povinnosti § 155, odst. 4, zák. čl. XIX/1907. Císařské rozhodnutí z 19. V. 1915 pozbylo účinnosti 1. VII. 1919 v důsledku čl. III zák. č. 207/1919 Sb. a § 1 vládní nařízení č. 356/1919 Sb., citované ustanovení čl. XIX/1907 pak bylo zrušeno § 22 vládní nařízení č. 199/1922 Sb., a to od 1. I. 1922.

K obnovení vynětí došlo teprve rozhodnutím ministerstva sociální péče z 18. IX. 1926, č. 8668/IV-I-1926, kterým byl schválen „Řád úrazového zaopatření dělnictva tabákové režie“ s účinností od 1. X. 1926. Podle tohoto řádu jsou pojištěni zaměstnanci tabákové režie všech služebních kategorií. Ve smyslu § 44 řádu měl býti zřízen pro účely úrazového pojištění zvláštní fond tvořený a dotovaný podle pojistné technických zásad. Toto ustanovení nebylo provedeno; veškerý náklad úrazového zaopatření se hradí přímo z běžného rozpočtu čsl. tabákové režie. Ustanovení o dávkách přidržují se zák. č. 1/1888 ř. z.; avšak tam, kde předpisy uh. zák. čl. XIX/1907 byly pro pojištěnce příznivější, byly recipovány (věkovou hranici oprávněných dětí, vnuků a sourozenců

tvoří na rozdíl od ustanovení § 7 úraz. zák. dosažený 16. rok).

Rozhodování o nárocích na odškodné, jeho výši a době trvání náleží úrazovému výboru, zřízenému při ústředním ředitelství tabákové režie. V tomto výboru jsou zastoupeni pojištěnci i zaměstnavatel stejným počtem členů. Pro žaloby do rozhodnutí úrazového výboru jsou příslušny rozhodčí soudy zřízené podle § 38 úraz. zák. případně podle § 158 zák. čl. XIX/1907 v sídle úrazové pojišťovny dělnické, v jejímž obvodu leží úřad tabákové režie, u kterého se úraz přihodil.

B. Nemocenské pojištění dělnictva čsl. tabákové režie vyvinulo se z podpůrných spolků pro případ nemoci, které v bývalém Rakousku vznikaly při některých větších továrnách na tabák již koncem XVIII. stol. R. 1825 staly se uvedené spolky povinným zařízením všech továren na tabák. Tento stav potrvával až do vydání zák. č. 33/1888 ř. z., kdy byly u jednotlivých továren zřízeny závodní nemocenské pokladny podle § 53 cit. zák. Na základě zák. č. 221/1924 Sb. byly závodní pokladny přetvořeny v nemocenské pojišťovny továren na tabák, které jsou vnitřním zařízením tabákové režie, poskytujícím pojištěncům dávky rovnocenné dávkám podle cit. zákona, takže jejich členové jsou vyňati ze zákonné pojistné povinnosti.

Členy nemocenských pojišťoven továren na tabák jsou pouze aktivní dělníci těchto továren, ustanovení na systemisovaných pracovních místech. Dělníci dočasní (výpomocní) jakož i všichni dělníci úřadů nákupu a prodeje tabáku jsou pojištěni u příslušných okresních nemocenských pojišťoven. Zaměstnanci tabákové režie, příslušící vyšším služebním kategoriím, a všichni zaměstnanci ve výslužbě (včetně dělnictva) jsou pojištěni podle zák. č. 221/1925 Sb. u léčebného fondu veřejných zaměstnanců.

Pojistné dávky v nynější úpravě úplně odpovídají zákonným dávkám podle novely č. 184/1928 Sb. s určitými výhodami v zuboléčbě a ústavní léčbě. Totéž platí o pojistných příspěvcích. Při každé pojišťovně je zřízen podpůrný fond, z něhož může býti členům, bývalým členům a jejich pozůstalým poskytnuta podpora.

Věcné i osobní správní náklady (v užším smyslu) nese téměř zcela tabáková režie, která je též povinna případně poskytovat pojišťovnám potřebné zálohy a hraditi jejich nekryté schodky.

Pro každou továrnu je zřízena samostatná nemocenská pojišťovna. Vedení jejich záležitostí je svěřeno správě továrny, kromě věcí, jež si pro jejich význam vyhradilo ústřední ředitelství tabákové režie (na př. vydávání a změna stanov). Dělnictvo se účastní správy pojišťovny prostřednictvím nemocenských výborů, jejichž členy z polovice volí závodní výbory a z polovice jmenuje tabáková režie. Proti rozhodnutím správy pojišťovny je přípustno odvolání k ústřednímu ředitelství; rozhodčích soudů není.

C. Pensijní zaopatření. Zaměstnanci tabákové režie jsou zařazeni — kromě lékařů obstarávajících léčebnou péči pro nemocenské pojišťovny továren na tabák a kromě dělnictva — do těchto služebních kategorií jako zaměstnanci státní správy. Jejich pensijní požitky jsou upraveny služební pragmatikou č. 15/1914 ř. z. a platovým zák. č. 103/1926 Sb., případně vládn. nař. č. 113/1926 a č. 114/1926 Sb. a ostatními předpisy týkajícími se státních zaměstnanců.

Pokud jde o dělnictvo, přiznával již dekret dvorské komory z 13. III. 1835 č. 11037 osobám neschopným práce skrovné pensijní zaopatření („almužny“); statut z 3. XI. 1910 o zaopatření dělníků tabákové režie a jejich pozůstalých zavedl zaopatření vdov a sirotků podle obdoby zásad platných pro státní zaměstnance. Také nynější pensijní zaopatření dělnictva spočívá na zásadách pensijního zaopatření státních zaměstnanců. Jest upraveno řadou vnesení ministerstva financí, zejména „Pensijním normálem“ z r. 1920 a „Úpravou mzdových poměrů dělnictva čsl. tabákové režie“ z r. 1927, která je přizpůsobila zásadám platového zákona a byla ve smyslu § 210, odst. 1, plat. zák. schválena vládou.

Podle § 6, písmeno a), zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb. byly odpočívne a zaopatřovací nároky dělnictva tabákové režie, upravené uvedenými předpisy, prohlášeny ministerstvem sociální péče (vnesení z 19. XI. 1930, č. 13119/IV/2/1930) za rovnocenné dávkám dělnického invalidního pojištění.

Pensijní zaopatření přísluší pouze dělníkům zaměstnaným na stálých pracovních místech; dělníci dočasní (výpomocní) jsou invalidně pojištěni podle příslušných zákonných předpisů. Základem pro vyměření odpočívnych a zaopatřovacích požitků jest pensijní základna, která se rovná 80% mzdy bez výchovného. Pro stanovení doby

započítatelné pro nárok a výměru pensijních požitků platí stejné zásady jako pro civilní státní zaměstnance vůbec. Odpočívne požitky se skládají z výslužného, které při 35leté pracovní době dosahuje 100% pensijní základny, a z výchovného (u mužů). Dávkami zaopatření vdovského a sirotčího jsou vdovská, případně sirotčí pense a příspěvek na výchovu. Pozůstalým po dělníku, zemřelém v činné službě nebo ve výslužbě, náleží úmrtné (úmrtní kvartál). Ustanovení platového zákona, jež soustavou různých přídatků upravují přechod od dřívějších předpisů, vybudovaných na alimentacním systému, byla obdobně provedena i u dělnictva tabákové režie.

Přeložení do výslužby děje se buď na žádost nebo z úřední moci; výslužba je dočasná nebo trvalá. Vyměrování pensijních požitků a jejich poukaz (poštovní spořitelnou) provádí ústřední ředitelství tabákové režie. V důsledku prohlášení tabákové režie za podnik spravovaný podle zásad obchodního hospodaření (vládn. nař. č. 206/1924 Sb.) hradí se náklad pensijního zaopatření zaměstnanců ze samostatného etátu tabákové režie, nikoli ze všeobecného pensijního etátu státního. Na úhradu tohoto nákladu přispívají zaměstnanci pensijním příspěvkem, který podle § 10 zák. č. 204/1932 Sb. činí 8% pensijní základny.

D. Statistika. Koncem r. 1934 požívaly dávek úrazového zaopatření 84 osoby; v témž roce bylo na těchto dávkách vyplaceno Kč 226.403.40. Koncem r. 1934 mělo 20 nemocenských pojišťoven továren na tabák 9451 členů; jmění pojišťoven činilo Kč 9,984.669.50. Na dávkách nemocenského pojištění bylo v témž roce vyplaceno Kč 4,222.362.75, z toho na nemocenském Kč 2,346.771.05; na pojistném bylo přijato Kč 4,462.920.40. Pensistů bylo koncem r. 1934 celkem 17.546, na pensijních požitcích bylo v uvedeném roce vyplaceno Kč 102,854.253.40.

Zdeněk Eberl.

X. Pojištění nemocenské veřejných zaměstnanců.

Vývoj. Veřejní zaměstnanci, t. j. zaměstnanci státu a jiných nucených svazků územních (zemí, okresů, obcí), bývali vyloučeni z nemocenského pojištění a ani o toto pojištění nestáli. Nemohli býti propuštěni ze služby, leda z důvodů disciplinárních. V případě nemoci pobírali plné